

#40 Samenwerking met lokale overheden

Johan Peymen¹

- **Op 1/1/2005 hebben 239 van de 308 (of 78 %) gemeenten de samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Op basis van de doelstelling van de vorige regering, 80 % in 2004, kan worden gesteld dat ze net niet gehaald wordt.**
- **In 2004 is er een evaluatie gebeurd van de eerste jaren van de samenwerkingsovereenkomst. Die heeft geleid tot een aangepaste overeenkomst die de komende 3 jaar zal worden gevolgd.**
- **Het aantal ingediende aanvragen van gemeenten voor een duurzaamheidsambtenaar is in 2004 ⁽¹⁰⁸⁾ met 8 % gestegen t.o.v. 2002 ⁽⁹³⁾. Met de aanpassingen van de samenwerkingsovereenkomst voor de 2de helft (2005-2007) zal moeten blijken of die een effect hebben op het aantal duurzaamheidsambtenaren.**
- **Voor 2004 werden er 218 subsidieprojecten in het kader van de cluster natuurlijke entiteiten ingediend. Daarvan werden 116 projecten, verdeeld over 59 gemeenten en 4 provincies, goedgekeurd. Ten opzichte van 2002 (26 projecten) en 2003 (46 projecten) werden er in 2004 respectievelijk 78 % en 49 % meer projecten goedgekeurd.**

R	Ondertekeningsgraad samenwerkingsovereenkomst 'milieu als opstap naar een duurzame ontwikkeling'	
R	Continuïteit m.b.t. ondertekening milieuconvenanten en de samenwerkingsovereenkomst	
R	Aanvragen voor duurzaamheidsambtenaar	
R	Goedgekeurde natuurprojecten in gemeenten en provincies	
R	Aantal gemeenten die de cluster natuurlijke entiteiten ondertekenen	

In NARA 2003 werd het concept en de doelstelling van de milieuconvenanten en de samenwerkingsovereenkomst (SO) omschreven. De toelichting met betrekking tot de gebruikte terminologie die samenhangt met de SO kan in het vorige Natuurrapport (NARA 2003, p. 287-288) teruggevonden worden. In dit hoofdstuk wordt de werking en de impact van de samenwerkingsovereenkomst op natuur geëvalueerd. In eerste instantie wordt er gekeken naar de continuïteit van de ondertekeningsgraad. Daarbij wordt niet enkel naar de huidige samenwerkingsovereenkomst gekeken, maar er wordt ook teruggekoppeld naar de ondertekening van de vroegere milieuconvenanten (zie ook NARA 2003 - Samenwerking met lokale overheden).

In een volgende stap wordt dieper ingegaan op de ondertekeningsgraad van de verschillende clusters binnen de eerste fase van de huidige samenwerkingsovereenkomst. Vervolgens worden de resultaten van de evaluatiestudie met betrekking tot de eerste fase van de SO verder toegelicht.

Daarnaast wordt er in dit hoofdstuk aan de hand van twee indicatoren, namelijk duurzaamheidsambtenaar en goedgekeurde natuurprojecten, een eerste evaluatie gemaakt van de eigenlijke resultaten op het terrein.

¹ Instituut voor Natuurbehoud

01 Beleid

1.1 Ondertekeninggraad

Ten opzichte van de toestand in januari 2003 (zie NARA 2003) is er een lichte stijging met betrekking tot de ondertekeninggraad voor de samenwerkingsovereenkomst. Begin 2005 hebben 239 gemeenten de samenwerkingsovereenkomst ondertekend (zie figuur 40.1). Daarvan hebben 163 gemeenten voor het eerste ambitieniveau gekozen en 75 gemeenten hebben zich geëngageerd voor ambitieniveau 2. In 2004 hebben diverse gemeenten/provincies een aanvraag voor een niveau 3-project ingediend (West-Vlaanderen, Limburg, intercommunale IGEMO en De Panne). Op dit moment (december 2004) zijn enkel de projecten van West-Vlaanderen en De Panne goedgekeurd. Beide dienden een gebiedsgericht project in op ambitieniveau 3 en bijgevolg moeten zij ook voldoen aan de daaraan gestelde voorwaarden (zoals bv. de duurzaamheidstoets).

Sinds 2003 hebben de 5 Vlaamse provincies de samenwerkingsovereenkomst op niveau 2 ondertekend.

Als we de verdeling op provinciale schaal bekijken ten opzichte van NARA 2003, dan kan worden gesteld dat er globaal gezien een stijging is in 4 provincies. Enkel in Limburg is er een kleine daling. Die provincie heeft echter nog altijd een zeer hoge ondertekeninggraad (91 %). In Oost-Vlaanderen heeft zich de grootste stijging voorgedaan, van 57 % naar 65 %. Bij Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant is de stijging vooral in het eerste ambitieniveau terug te vinden, terwijl in de provincie Antwerpen meer gemeenten voor het tweede ambitieniveau gekozen hebben. In West-Vlaanderen is er geen enkele gemeente die voor ambitieniveau 2 kiest.

1.2 Continuïteit

Een van de doelstellingen van de vorige regering was het behalen van een ondertekeninggraad van 80 % (MJP 2004). Die doelstelling wordt met 78 % (tabel 40.1) net niet gehaald.

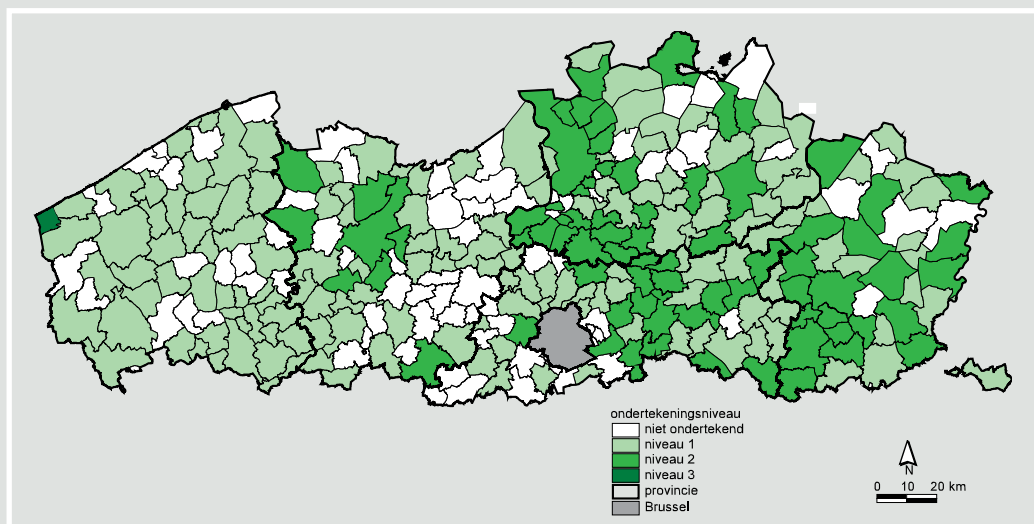
Tabel 40.1:
Percentage van de gemeenten die in de afgelopen jaren een convenant (overeenkomst) hebben ondertekend (bron: IN).

Convenant	Periode	Gemeenten ondertekend	
		# (308)	%
Eerste Milieuconvenant	1992-1996	294	95
Tweede Milieuconvenant	1997-1999	284	92
Overgangskonvenant	2000-2001	275	89
Samenwerkingsovereenkomst	2002-2004 (2002)	222	72
Samenwerkingsovereenkomst	2002-2004 (2003)	234	76
Samenwerkingsovereenkomst	2002-2004 (2004)	239	78 (toestand 1/1/2005)

Al in het vorige Natuurrapport (NARA 2003, p. 292) werd een tabel opgemaakt waarin de continuïteit van ondertekening van gemeenten voor de verschillende convenanten en de samenwerkingsovereenkomst onder de loep werd genomen. In tabel 40.2 wordt een bijgewerkte versie (t.o.v. NARA 2003) gegeven.

Bij het al dan niet ondertekenen van de samenwerkingsovereenkomst werd er vanuit gegaan dat 'ja' betekent dat binnen de eerste fase (2002-2004) een ondertekening heeft plaatsgevonden. Vanuit die optiek moet er dus eigenlijk gekeken worden naar de meest recente cijfers (1/1/2005).

Op basis van de tabel kunnen we besluiten dat er een kleine verschuiving is (t.o.v. 1/1/2003) naar gemeenten die na de milieuconvenanten er ook van overtuigd zijn geraakt dat deelname aan de samenwerkingsovereenkomst een

Figuur 40.1: Gemeenten die de samenwerkingsovereenkomst 'milieu als opstap naar een duurzame ontwikkeling' 2002-2004 ondertekend hebben (toestand 1/1/2004) (lichtgroen = ambitieniveau 1; groen = ambitieniveau 2; donkergroen = ambitieniveau 3; wit = niet ondertekend) (bron: AMINAL, 'Centraal aanspreekpunt voor lokale overheden' (CAPLO)).

meerwaarde betekent voor het lokale milieu- en natuurbeleid. Daarnaast is er echter nog altijd een grote groep van gemeenten (van 61 gemeenten in 2002 naar 47 in 2004) die sinds de samenwerkingsovereenkomst geen engagement voor ondertekening meer hebben aangegaan. Op termijn zal moeten blijken of door de aanpassingen die werden uitgevoerd voor de 2de helft van de samenwerkingsovereenkomst (2005-2007), de groep van 'afgehaakte' gemeenten significant gereduceerd zal worden.

Van de 18 gemeenten die tot 1/1/2003 nog nooit een milieuconvenant (vanaf het tweede Milieuconvenant) of samenwerkingsovereenkomst ondertekend hebben, heeft er 1 gemeente de overstap gedaan op 1/1/2004. Blijkbaar is het niet evident om die groep van gemeenten te overtuigen. Misschien moeten die gemeenten op een meer actieve wijze benaderd worden (zie ook NARA 2003, p. 291).

Tweede Milieuconvenant	Overgangsconvenant	Samenwerkingsovereenkomst	Toestand op 1/1/2003	Toestand op 1/1/2004	Toestand op 1/1/2005
ja	nee	nee	6	5	4
ja	nee	ja	2	3	4
ja	ja	nee	61	47	47
ja	ja	ja	215	229	229
nee	ja	ja	5	5	5
nee	ja	nee	1	1	1
nee	nee	ja	0	1	1
nee	nee	nee	18	17	17

Tabel 40.2: Overzicht van de continuïteit met betrekking tot ondertekening (ja/nee) van het Milieuconvenant of samenwerkingsovereenkomst (gegevens van het eerste Milieuconvenant waren niet beschikbaar). (bron: IN).

1.3 Clusters

In eerste instantie werd er gekeken naar het al dan niet ondertekenen van een milieuconvenant of de samenwerkingsovereenkomst. In de volgende paragrafen zal er dieper ingegaan worden op de keuzes die de gemeenten maken met betrekking tot de verschillende clusters die binnen de samenwerkingsovereenkomst onderscheiden worden.

Als we kijken naar het verloop van de clusters binnen de eerste helft van de samenwerkingsovereenkomst (figuur 40.2), dan kunnen we stellen dat de ondertekening bij alle clusters een stijgende trend vertoont .

De algemene stijging is natuurlijk gekoppeld aan het feit dat er meer gemeenten de samenwerkingsovereenkomst ondertekenen. Er zijn echter wel verschillen te onderscheiden als we de clusters onderling vergelijken.

De cluster 'burgers en doelgroepen' spreekt de gemeenten het minst aan (zie verder bij aanpassingen contracttekst). Voor de cluster 'energie' is de grootste stijging terug te vinden bij het tweede ambitieniveau. Bij de cluster 'water' is er een kleine daling in het eerste ambitieniveau. Die daling is vooral toe te schrijven aan het feit dat heel wat gemeenten voor het tweede niveau hebben geopteerd (zie figuur 40.2).

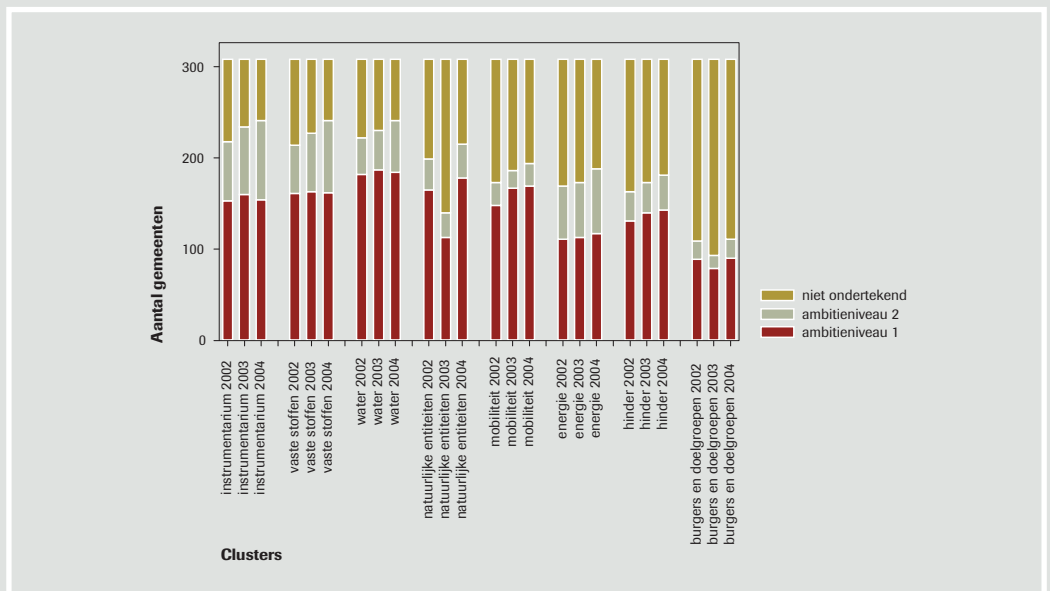
Alvorens de cluster 'natuurlijke entiteiten' (natuur, groen, landschap, bos), van naderbij te bekijken, is het belangrijk aan te geven dat elke cluster bestaat uit een luik visie, planning en rapportering (milieujaarprogramma). Optioneel kunnen daarbij voor de cluster natuurlijke entiteiten nog subsidieprojecten bijkomen.

In figuur 40.2 stellen we vast dat er een zeer opvallende terugval is voor de cluster 'natuurlijke entiteiten' in 2003. Bij de eerste evaluatie van de planning voor 2003 werden bijna alle gemeenten afgekeurd voor die cluster. De belangrijkste redenen voor de afkeuring waren:

- ▣ het ontbreken van het luik visie;
- ▣ het te vage karakter van de planning of rapportering;
- ▣ strengere evaluatie in 2003 (in 2002 is er soepeler geëvalueerd vermits dat het eerste jaar van de samenwerkingsovereenkomst was).

Het afkeuren van subsidieprojecten gebeurde vaak naar aanleiding van het ontbreken van offertes. Via de Arbitragecommissie werden de projecten die enkel op basis van die tekortkoming afgekeurd waren (7), uiteindelijk goedgekeurd. De overige afkeuringen waren te wijten aan inhoudelijke tekortkomingen eventueel in combinatie met administratieve mankementen.

Figuur 40.2: Clusters en ambitieniveau die door gemeenten werden ondertekend (%) binnen de eerste fase van de samenwerkingsovereenkomst (2002-2004) (bron: AMINAL, CAPLO) (cijfers voor 2004 zijn momenteel (december 2004) echter nog niet definitief).

1.4 Procesequaaluatie samenwerkingsovereenkomst

In 2001 keurde de Vlaamse regering de Samenwerkingsovereenkomst Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling voor 6 jaar principieel goed. De Vlaamse overheid engageerde zich contractueel en budgettair voor 3 jaar. Op basis van een grondige evaluatie moest na 3 jaar een nieuwe beslissing volgen.

Bij het aflopen van de eerste fase (2002-2004) werd een evaluatie uitgevoerd [356] op basis van documentenanalyse en interviews met de betrokken doelgroepen. Doelstelling was de knelpunten weg te werken voor de tweede fase. Zo wilde men de drempel verlagen voor de resterende 22 % van de gemeenten (tabel 40.2) die de SO nog niet ondertekend hebben.

Na twee jaar achtte de Vlaamse overheid de tijd rijp om een eerste maal na te denken over de formule van de samenwerkingsovereenkomst. Op basis van die twee jaar kon een eerste balans van de bestaande knelpunten opgemaakt worden, die dan aanleiding kan geven tot verbetering van de samenwerkingsovereenkomst. Sommige bepalingen in de contracttekst, onder andere met betrekking tot procedures, administratie, timing, moesten worden herbekeken om tot een overeenkomst te komen die inhoudelijk weinig zou veranderen, maar die voor beide partijen vooral op de vermelde aspecten een stap vooruit zou betekenen.

De evaluatiestudie heeft duidelijk gemaakt dat de samenwerkingsovereenkomst een stap vooruit is ten opzichte van het Milieuconvenant dat heeft bestaan van 1992 tot en met 2001. Enkele knelpunten uit de convenantperiode zijn weggewerkt, een aantal andere zijn gebleven, en er zijn - na de grote verandering die het instrument heeft ondergaan sinds 2002 - ook een aantal nieuwe problemen bijgekomen.

De belangrijkste veranderingen die een gevolg zijn van de resultaten van de evaluatiestudie worden zijn:

- de gemeente moet de overeenkomst niet meer herondertekenen als de evaluatie voor een bepaald onderdeel ongunstig is;
- de gemeente krijgt bij ondertekening al meteen ongeveer de helft van de subsidies;
- de instapdrempel voor een gemeente onder de 7500 inwoners wordt vergemakkelijkt. Intekenen op het instrumentarium en de clusters 'water' en 'vaste stoffen' volstaat. Ze krijgen een minimumsubsidie van 20.000 euro. Er zijn nu 24 gemeenten die hiervoor in aanmerking komen. In de lijst zitten 12 van de 18 gemeenten die nog nooit een convenant of SO ondertekend hebben (zie NARA 2003);
- De instap voor niveau 3 verlaagt substantieel onder meer door het schrappen van de clusterspecifieke bepalingen. Voor niveau 3 zijn er echter nog steeds clusterspecifieke bepalingen. De wijziging zit in het wegvallen van de 'verplichting' om op niveau 3 met alle clusterspecifieke bepalingen rekening te houden. Gemeenten dienen nu enkel clusterspecifieke bepalingen uit te voeren voor clusters die relevant zijn bij de uitwerking van een niveau 3-project;
- De cluster 'burgers en doelgroepen' valt weg voor niveau 1 en 2. Hierdoor valt het totale aantal clusters terug van 7 op 6. Zo wordt het ook makkelijker om subsidies te verkrijgen voor een duurzaamheidsambtenaar. De cluster zelf blijft nog bestaan als niveau 3-cluster (zelfde 'status' als de niveau 3-cluster 'gebiedsgericht beleid');
- De cluster 'water' is nu expliciet afgestemd op het Decreet Integraal Waterbeleid. Er is dan ook niet langer sprake van een DULO-waterplan maar van een deelbekkenbeheerplan.
- Concrete acties zoals subsidies voor regenwaterputten en IBA's (individuele behandeling afvalwater) blijven behouden.

Met de evaluatie heeft het Vlaams gewest een belangrijke stap ondernomen om de verdere uitvoering van het ambitieuze milieubeleidsinstrument op een correcte en kwalitatieve manier te organiseren. Dat is belangrijk omdat met de samenwerkingsovereenkomst het voeren van een duurzaam lokaal milieubeleid bevorderd wordt.

Dat betekent dat er niet enkel aandacht naar het graven van poelen of het aanleggen van tunnels voor kikkers en padden gaat. Het betekent ook dat milieuproblemen, die druk uitoefenen op de natuur, zoals overstromingen, aan de bron zouden kunnen worden aangepakt en er naar langdurige en structurele oplossingen kan worden gezocht. Het betekent ook dat het mobiliteitsbeleid en het energiebeleid van een gemeente milieuvriendelijke accenten kan krijgen en dat er bijvoorbeeld aandacht kan zijn voor groene tewerkstellingsprojecten. Daarnaast is het sensibiliseren en betrekken van de bevolking bij het gemeentelijke beleid belangrijk. Anders gezegd, de nieuwe samenwerkingsovereenkomst moet voor een veel meer geïntegreerde aanpak van milieuproblemen staan dan vroeger.

Belangrijk echter voor een instrument zoals de samenwerkingsovereenkomst is dat het staat of valt met de medewerking van en het draagvlak bij de doelgroep, de gemeentelijke administraties en politici. Door de aanpassingen aan de contracttekst van de samenwerkingsovereenkomst is al een deel van de zwakkere punten van de beleidsuitvoering weggewerkt. De uitdaging voor de toekomst zal erin bestaan om de lokale besturen hiervan te overtuigen.

Op basis van de evaluatiestudie en de daaraan gekoppelde aanpassingen werd in mei 2004 door de Vlaamse regering beslist de samenwerkingsovereenkomst met drie jaar te verlengen (periode 2005-2007). De Vlaamse gemeenten ontvangen de komende drie jaar 105 miljoen euro voor het voeren van een duurzaam lokaal milieubeleid.

Daarnaast hebben sommige NGO's met steun van de minister hun werking voor wat betreft het luik 'lokaal beleid' de voorbije jaren afgestemd op de samenwerkingsovereenkomst. Ook met hen werd een samenwerkingsovereenkomst afgesloten. De NGO's konden zich zo organiseren in twee steunpunten, Tandem en SLA21, gecoördineerd door respectievelijk de BBL (Bond Beter Leefmilieu) en VODO (Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling), die lokale verenigingen en besturen ondersteunen in hun duurzaam lokaal beleid.

1.5 Duurzaamheidsambtenaar

Bij de evaluatie werd echter niet gekeken naar de impact die de SO heeft op milieu en natuur. Met het ondertekenen van een SO heb je nog geen resultaten op het terrein. In dit Natuurrapport werd daarom ook gezocht naar een indicator die het engagement voor de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst kan aangeven.

Voor het degelijk uitvoeren van een milieubeleid is het nodige personeel vereist. Een indicator om na te gaan wat de daadwerkelijke engagementen zijn van een lokale overheid (gemeente) is het aanwerven van een duurzaamheidsambtenaar. Die verzorgt doorgaans de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst, in samenwerking met de milieu- en/of groenambtenaar. In de meeste gevallen is dat 75 tot 100 % van zijn takenpakket [356].

In tabel 40.3 kunnen we zien dat er tot januari 2005 door 108 van de 308 Vlaamse gemeenten (35 %) een aanvraag werd ingediend voor subsidiëring van een duurzaamheidsambtenaar. Daarvan werden er 102 goedgekeurd. Ten opzichte van 2002 (startjaar) zien we dat er maar een bescheiden stijging van het aantal goedgekeurde aanvragen is van ongeveer 8 %. De trage toename is voor een deel te verklaren door dat de subsidieafhankelijkheid van de functie waardoor die gegarandeerde werkzekerheid biedt.

Tabel 40.3:
Aantal gemeenten die een aanvraag voor een duurzaamheidsambtenaar indienen. (bron: AMINAL, CAPLO).

Jaartal	Aantal gemeenten die een aanvraag indienen	Goedgekeurde aanvragen
2002	93 (30 %)	76 (25 %)
2003	106 (34 %)	91 (30 %)
2004	108 (35 %)	102 (33 %)

Om meer garanties te bieden voor de continuïteit van de functie van duurzaamheidsambtenaar in de opgestarte projecten werd in oktober 2004 beslist om 14 miljoen euro extra te voorzien op de begroting. Dat geld moet de verdere tewerkstelling van de duurzaamheidsambtenaren voor de periode 2005-2007 kunnen garanderen. Zo is er een extra zekerheid voor de gemeenten om hun contracten met duurzaamheidsambtenaren verder te zetten. Om het probleem in de toekomst te voorkomen, kunnen structurele maatregelen genomen worden door voor de duurzaamheidsambtenaar een decretale verankering te voorzien.

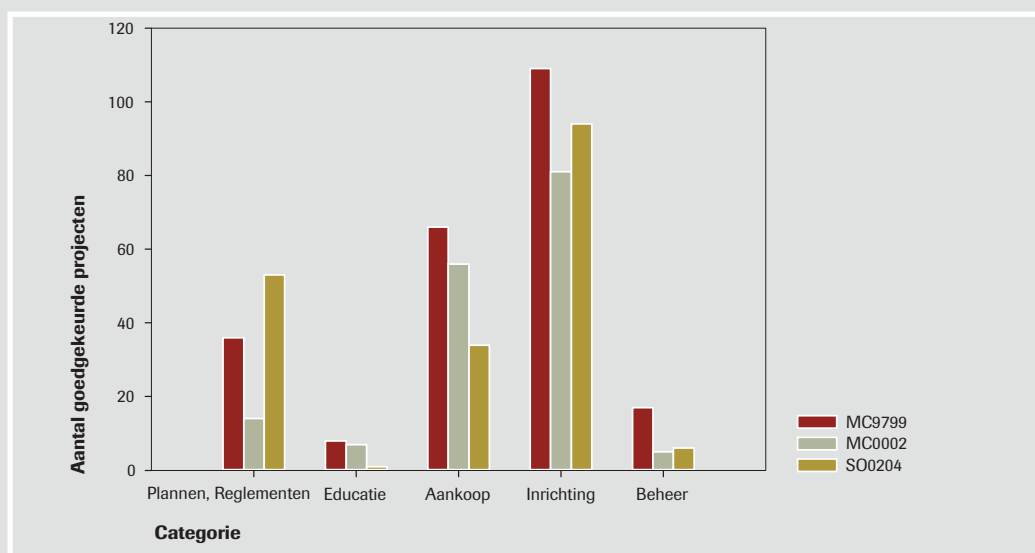
1.6 Impact op natuur

Een volgende stap om na te gaan wat de werkelijke realisaties zijn op het terrein, wat de echte impact is van de samenwerkingsovereenkomst op natuur (natuur, groen, landschap en bos), is het opvolgen van de ingediende (en al dan niet goedgekeurde) subsidieprojecten als invulling van de cluster 'natuurlijke entiteiten'. Gemeenten (provincies) die niveau 1 hebben ondertekend kunnen projecten indienen die ze nodig en wenselijk achten voor alle aspecten uit de cluster 'natuurlijke entiteiten'. Gemeenten (provincies) die voor het tweede ambitieniveau hebben geopteerd, moeten eerst een actualisatie en verbreding van het Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan (GNOP)(incl. het actieplan) uitwerken met een onderdeel 'natuur, landschap, bos en groen'. Enkel projecten die in dat onderdeel voorkomen, kunnen worden ingediend.

Om een evaluatie van goedgekeurde subsidieprojecten mogelijk te maken, werden voor de twee laatste milieuconvenanten en voor de samenwerkingsovereenkomst de goedgekeurde projecten onderverdeeld in 5 categorieën: plannen en reglementen, educatie, aankoop, inrichting en beheer. Opzet van die onderverdeling is na te gaan waar de klemtoon ligt bij het indienen van projecten door provincies en gemeenten.

Voortgaande op de voorliggende cijfers (figuur 40.3) kunnen de volgende vaststellingen gedaan worden:

- De lokale overheden hebben bij het indienen van projecten een voorkeur voor inrichting, aankoop, plannen en reglementen. Projecten met betrekking tot beheer en educatie hebben een opvallend kleiner aandeel. Bij het uitsplitsen van gemeentelijke en provinciale projecten, kan vastgesteld worden dat bij de provincies de aankoopprojecten de voorkeur genieten. Ook natuurinrichting neemt een belangrijk aandeel in bij de provinciaal ingediende projecten, terwijl beheer en educatie nauwelijks aan bod komen.

Figuur 40.3: Goedgekeurde natuurprojecten (gemeenten, provincies) tijdens de milieuconvenanten (MC) van 1997-1999 en 2000-2001 en de eerste fase van de samenwerkingsovereenkomst (SO) (2002-2004). De projecten werden ondergebracht in een van de 5 onderscheiden klassen.

- ▣ Er wordt gefocust op projecten met een realisatie op het terrein. Sensibilisatie-acties op zich worden momenteel dan ook niet aangemoedigd. Beheer komt niet veel aan bod omdat het reguliere beheer niet gesubsidieerd wordt. De subsidiëring van eenmalige inrichtingswerken en herstelbeheer kan wel. Wel dient hierbij vermeld te worden dat de gemeente in het kader van de samenwerkingsovereenkomst voor het beheer van natuur MINA-werkers kan inzetten.
- ▣ Vanuit bovenstaande vaststelling moet men in het kader van de samenwerkingsovereenkomst de vraag durven stellen hoe met de aspecten educatie en beheer in de toekomst moet worden omgesprongen. Enerzijds kan er een extra stimulans gegeven worden waarbij er meer projecten voor educatie en beheer worden ingediend. Anderzijds kunnen energie en middelen misschien verschoven worden naar andere instrumenten om educatieve en beheerprojecten uit te werken (zie hoofdstuk 39 Regionale Landschappen).
- ▣ We kunnen stellen dat er een dalende trend is in het aantal goedgekeurde projecten met betrekking tot educatie en aankoop. Het budget voor aankoopprojecten is echter wel zeer groot. Als randbemerking moet worden gesteld dat ondanks de daling, de kwaliteit van de projecten gestegen is doordat er nu meer geïntegreerd gewerkt en beoordeeld wordt. Ten opzichte van de vroegere milieuconvenanten geeft dat geïntegreerd werken een meerwaarde aan de samenwerkingsovereenkomst. De vroegere cluster 'natuur' (in de milieuconvenanten) werd bij de samenwerkingsovereenkomst uitgebreid naar 'natuurlijke entiteiten'. Naast natuur wordt zo ook landschap, bos en groen opgenomen. Dat houdt in dat natuur, bos, groen en landschap op een geïntegreerde manier samenwerken. De trend waarbij steeds grotere en meer geïntegreerde projecten opgezet worden, moet dan ook sterk gestimuleerd worden.
- ▣ Voor 2004 werden er 218 subsidieprojecten in het kader van de cluster 'natuurlijke entiteiten' ingediend. Daarvan werden 116 projecten goedgekeurd, verdeeld over 59 gemeenten en 4 provincies, voor een bedrag van 1.803.706 euro. Bij de afwerking van de tekst liggen er nog 2 projecten ter goedkeuring bij de minister. De overige 100 projecten werden afgekeurd. Ten opzichte van 2002 (26 projecten) en 2003 (46 projecten) werden er in 2004 respectievelijk 78 % en 49 % meer projecten goedgekeurd.
- ▣ Ondanks het kleine aandeel van het aantal subsidieprojecten in 2003, is het belangrijk aan te geven dat 80 % van het budget ingenomen werd door projecten die (gedeeltelijk) bestonden uit aankoop. Aankoop is uitermate belangrijk voor de realisatie van projecten. Indien men de geïntegreerde (natuur, bos, landschap en groen) en vaak grotere projecten wil behouden of uitwerken, dan is het noodzakelijk dat aankoop de nodige aandacht blijft krijgen, zoniet is de kans groot dat men in kleine onbeduidende projecten vervalst.
- ▣ In de categorie plannen en reglementen is er een stijging t.o.v. de voorgaande milieuconvenanten. Als we de categorie van naderbij bekijken, dan valt op dat bij de milieuconvenanten 1997-2001 46 van de 50 projecten betrekking hebben op het opstellen van een bermbeheerplan, terwijl dat in de samenwerkingsovereenkomst (eerste fase) slechts 5 van de 53 projecten zijn. In de samenwerkingsovereenkomst zijn het de subsidiereglementen voor groendaken die met het leeuwenaandeel gaan lopen (37/53 projecten). Men kan stellen dat er een globale verschuiving is van plannen naar reglementen. In de samenwerkingsovereenkomst komen ook voor het eerst projecten voor die betrekking hebben op parkbeheer. Dat komt door de uitbreiding van de optie 'natuur' (milieuconvenant) naar 'natuurlijke entiteiten' (samenwerkingsovereenkomst) en de mogelijkheid om acties uit te voeren voor parkbeheer, met name de opmaak van park- en groenbeheerplannen die kaderen binnen de visie Harmonisch Park- en Groenbeheer.

02 Kennis

Uit de evaluatiestudie en de daaraan gekoppelde aanpassingen aan de contracttekst van de samenwerkingsovereenkomst zal moeten blijken of die voldoende impact zullen hebben zodat de ondertekeninggraad in de lijn komt te liggen van de vroegere milieuconvenanten (meer dan 90 %).

Om de doelmatigheid van de samenwerkingsovereenkomst op vlak van duurzaamheid te kunnen onderzoeken, voor een inhoudelijke evaluatie van wat er effectief gerealiseerd is, is het aangewezen om met een set omgevingsindicatoren te werken over het geheel van de duurzaamheid. Momenteel wordt die set uitgewerkt voor de 13 Vlaamse centrumsteden (NARA 2003, p. 130). In de samenwerkingsovereenkomst is de milieubarometer opgenomen, verplicht vanaf niveau 2, om de toestand van het milieu en de natuur op te volgen. De milieubarometer heeft als doel de evolutie van het milieu en de natuur ten gevolge van het gewijzigde milieu- en natuurbeleid (o.a. via de samenwerkingsovereenkomst) te meten en daarmee de beleidscyclus op lokaal niveau te versterken. Met dat instrument kan de uitwerking van de samenwerkingsovereenkomst binnen de gemeente en door de gemeenten zelf geëvalueerd worden.

In de vorige convenanten maakten de bermbeheerplannen een belangrijk deel uit van de goedgekeurde subsidieprojecten. Momenteel is echter niet geweten wat de impact is (was) op de soortensamenstelling van de bermen. Daarvoor is een evaluatie van de resultaten noodzakelijk.

Lectoren:

Bart Bosmans – AMINAL, Directoraat-generaal
An Cliquet – Universiteit Gent, Vakgroep Internationaal Publiekrecht
Lode De Beck – Instituut voor Natuurbehoud
Hans De Schryver – AMINAL, afdeling Natuur
Lieve Evens – AMINAL, afdeling Bos en Groen
Els Hofkens – AROHM, afdeling Monumenten en Landschappen
Ludwig Lauwers – Centrum voor Landbouweconomie
Niki Saenen – Provincie Limburg, dienst Leefmilieu
Mieke Schauvliege – AMINAL, afdeling Bos en Groen
Dirk Vandenbussche – Provinciaal Instituut voor Hygiëne, dienst Natuur
Tijl Wymeersch – Centrum voor Milieu- en Natuureducatie